

Kariéra poddůstojníků a praporčíků

Změny v Armádě České republiky probíhají podle plánu, oblast perspektivy všech kategorií vojáků je však dosud značně mlhavá a nedošlo k výrazným změnám za posledních 5 let. Zákon číslo 361/1992 Sb. O některých služebních poměrech vojáků řeší opravdu jen některé dílčí otázky. To podstatné, tedy jasně formulované možnosti občana, který se rozhodne sloužit v AČR v další službě nebo z povolání s perspektivou na 5, 10 a více let, zatím není nikde řešeno. Podmínky, za jakých bude moci zastávat tu kterou funkci, jaké má šance na vzdělání, do jaké hodnosti může být reálně povýšen a kdy, podmínky propuštění a jak se s ním armáda rozloučí, to vše je dosud poplatné minulému režimu a závisí to víceméně na rozhodnutí vojenské administrativy. Myslím si, že tato skutečnost byla také jednou z příčin odchodu velkého množství zejména mladých vojáků z povolání do civilu.

* * *

V armádách vyspělých zemí řeší tuto problematiku tzv. kariérní řád, který stanovuje mantinely a nedovolí nestojné podmínky pro jednotlivé vojáky v další službě a z povolání.

Je velmi potěšující, že nový ministr obrany nařídil (jako jedno z prvních opatření) **připravit urychleně návrh kariérního řádu AČR**. Komise, která tento úkol řeší, zaměřila hlavní pozornost na kariéru důstojníků. Naše armáda má však již tradičně velmi silný praporčícký sbor, více uznávaný v období 1. republiky. Nedocení praporčíckého sboru je velmi nespravedlivé. Řada oblastí v armádě (technické zabezpečení, logistika, letištní personál a mnoho jiných) by bez nich prostě nefungovala. Kategorie středního personálu bude tvořit páteř poloprofesionální armády. Výcvik v armádě USA a Bundeswehru je na středně odborných kádrech založen.

Z těchto důvodů, po zkušenostech získaných v USA, v SRN, ale hlavně v naší armádě (těch opačných), rozhodl inspektor pozemního vojska připravit vlastní návrh poslání, kariérního řádu a systému vzdělávání této střední kategorie vojáků pozemního vojska. Rád bych se podělil s odbornou vojenskou veřejností o některé první názory řešitelského týmu do diskuse.

Při tvorbě záměru jsme vyšli z těchto zásad:

1. Respektovat návrh zákona O státní službě vojáků z povolání z roku 1994 po uzavřeném vnitrozoborním a mezirezoborním posouzení.

2. Nesvazovat se platnými rezoborními normotvornými akty MO, držet se pouze osvědčených prvků.

3. Změnit dosavadní rozdělení skupin hodností na mužstvo, poddůstojníky, rotmistry (tento název se nám zdá z různých důvodů vhodnější než praporčíci), důstojníky a generály.

4. Rotmistrovský sbor chápat jako velkou skupinu středoškolsky vzdělaných příslušníků armády, kteří jsou předurčení pro zastávání nižších velitelských, výkonných odborných funkcí v rotách, praporech, na štábech brigád, sborů a jim na roveň postavených zařízeních AČR.

5. Pro poddůstojníky předpokládáme jako podmínku střední odborné vzdělání, pro rotmistrovský sbor úplné střední vzdělání (s maturitou).

Tabulka 1

Plánované hodnosti pro typizované funkce mechanizovaného vojska

Funkce	Plánovaná hodnost	
specialista obsluhy	svobodník	
velitel družstva, osádky, obsluhy	desátník (v základní službě) četař (v další službě)	
zástupce velitele čety	rotný	
velitel čety	rotmistr	poručík
střední odborný orgán roty (technik, zbrojír)	rotný	rotmistr
výkonný praporčík roty, baterie	nadrotmistr	
zástupce velitele roty (baterie)		nadporučík
velitel roty, baterie		kapitán
příslušník štábu praporu (oddílu)	štábní rotmistr	nadporučík, kapitán
náčelník štábu-zástupce velitele praporu (oddílu)		major
velitel praporu (oddílu)		podplukovník
příslušník štábu brigády		štábní kapitán, major
náčelník (vedoucí) oddělení štábu brigády		podplukovník
náčelník štábu brigády (zástupce velitele)		plukovník
velitel brigády		brigádní generál
střední odborný orgán štábu (brigády, sboru), příslušník štábu sboru	praporčík	
vedoucí střední odborný orgán štábu (brigády, sboru), příslušník štábu sboru	štábní praporčík	
náčelník oddělení štábu sboru		plukovník

Na základě těchto zásad dospěl tým k následujícím názorům:

A) Základem kariérního řádu bude hierarchie vojenských funkcí. Ke každé funkci bude přiřazena plánovaná hodnost. Za základ jsme vzali funkce mechanizovaného vojska.

Z tabulky 1 je zřejmá srovnatelnost a návaznost na důstojnické hodnosti, jejichž kariérou se zabývá jiná komise. Tabulka je úmyslně neúplná, nejvyšší funkce, kam nezasahuje rotmistrovský sbor, nejsou uvedeny.

B) Pro postup v kariéře budou stanovena jasná pravidla:

* každý poddůstojník v další službě a rotmistr musí postupovat po stanovené kariéře bez přeskokování nejnižších funkcí (tato zásada bude zřejmě platit obecně i pro důstojníky),

- * pro každou hodnost (tedy i funkci) bude stanovena předešlá praxe, vzdělání a vojenská kvalifikace,
- * každý voják musí mít ve zlomovém bodě vždy možnost volby své další kariéry, nebo odchodu do zálohy,
- * pro splnění předpokladů vyšší funkce, a tím také povýšení do vyšší hodnosti, musí být dána každému příležitost po dobu několika let, tedy minimální a maximální doba; po nesplnění podmínek v této lhůtě bude dána možnost (ne povinnost) dosloužit do určité doby - viz **tabulku 2**.

C) Výsledkem 1. etapy naší práce je následující **záměr kariérního postupu** vojáků od příchodu do základní vojenské služby, dále pak navazující kariéra poddůstojníků a rotmistrů až po výstupy do důstojnického sboru - viz **schéma**.

D) Vzdělávání rotmistrovského sboru bude postupné, na každou kategorii funkcí bude jedinec armádou účelově připraven. Chceme tedy opustit systém několikaletých středních vojenských škol, které dají vzdělání jednou provždy. Myslíme si také, že není nezbytné, aby armáda měla vlastní střední školy. Naopak bychom chtěli, aby armáda vysílala rotmistry s praxí do civilních středních odborných škol.

Poslání, obsah a délka studia i profil absolventa jednotlivých stupňů vzdělání je v současné době předmětem delších úvah. Vývoj ve společnosti, v armádě, ale i v Evropě a ve světě jde tak rychle kupředu, že je nezbytné aktualizovat, doplňovat vědomosti vojáků po uplynutí asi 5 let.

I. stupeň

ponechat **výcvikové středisko specialistů**, zhruba v současném provedení, které je organizováno podle programů výcviku všech odborností. Jeho posláním je připravit velitelské specialisty družstev, osádek a obsluh.

Jeho absolvent - svobodník odejde po skončení ZVS do zálohy, nebo bude pokračovat v další službě na základě smlouvy.

II. stupeň

zůstane **poddůstojnická škola**. Jejím posláním je připravit specialisty pro výkon nejnižší velitelské funkce - velitele družstva, osádky a obsluhy. Obsahem tedy musí být kromě vojensko-odborných předmětů, pro každou odbornost různých, i minikurz základů řízení lidí, pedagogiky a psychologie.

III. stupeň

vzdělání - **základní rotmistrovský kurz** - bude prvním školením vojáků v další službě (z povolání), kteří se rozhodnou pro kariéru středních odborníků armády. Vstup bude podmíněn znalostí základních vojenských řádů, případně dalších odborných norem.

Posláním tohoto kurzu bude připravit poddůstojníky na přechod do rotmistrovského sboru a výkon funkce zástupce velitele čety a jí na roveň postavené. Obsah bude zřejmě rozdělen do dvou částí. Jedné, shodné pro celou armádu, spočívající v základech vojenské politiky státu, postavení armády a vojáka v další službě ve společnosti, mezinárodního humanitárního práva, velení a řízení lidí, vztahů, v kolektivu. Druhá část pak bude obsahovat předměty pro výkon konkrétní funkce.

Požadavky na povýšení do hodnosti

Hodnost	Vzdělání	Praxe	Kvalifikace	Min. až max. příležitost k povýšení do vyšší hodnosti	Maximální výsluha další služby
svobodník	SO	3 měsíce ZVS	I. Výcvikové středisko specialistů (6 týdnů)	příležitost k povolání v další službě	další služba 3 roky
desátník	SO	6 měsíců ZVS	II. Poddůstojnická škola (3 měsíce)	výběr po základním výcviku	
četař	SO	12 měsíců ZVS, (6 měsíců velení družstvu)	–	1-3 roky	3 roky
rotný	SO	1 rok praxe VD	III. Základní rotmistrovský kurz (do 1 měsíce)	2 až 5 roků	7 let
rotmistr	ÚSO	1 rok ZVČ	IV. Odborný rotmistrovský kurz (VČ, VPr) odborné (do 2 měsíců)	4 až 8 let	10 let
nadrotmistr	ÚSO	2 roky VČ	V. Kurz výkoných praporčků (do 3 měsíců)	6 až 11 let	15 let
štábní rotmistr	ÚSO	3 roky výkonu funkce výkonného praporčíka	VI. . Nástavbové středoškolské studium (6 měsíců)	10 až 15 let	20 let
praporčík	ÚSO	5 let výkonu štábní funkce	VII. Kurz štábních pracovníků (do 6 měsíců)	15 až 20 let	25 let
štábní praporčík	ÚSO	10 let výkonu štábní funkce	–	–	30 let

Předpokládáme, že tyto kurzy budou organizovány na bázi vojenských škol po druhých vojsk.

IV. stupeň

vzdělání - **odborný rotmistrovský kurz** bude určen již jen pro maturanty. Proto musí navázat i na civilní středoškolské vzdělání. Jeho posláním bude připravit absolventy na výkon zřejmě nejsložitějších funkcí u roty, tedy velitelů čet, u druhů vojsk jim na roveň postavených. Obsah studia bude k tomuto cíli účelově směřovat. Bude obsahovat zase zřejmě jednotnou část pro všechny roté v AČR, směřovanou na rozvoj pedagogických a řídicích vlastností, aktualizaci všeobecného vojenského vzdělání po předěšlém kurzu absolvovaném před 1 až 2 roky a rozhodující část bude odborná příprava na výstupní funkci.

Předpokládám, že tento kurz by měl být organizován druhý vojsk ve výcvikových zařízeních brigád a sborů. Jeho trvání vyplyne z hlubšího posouzení jeho obsahu.

V. stupeň

vzdělání je zamýšlen poskytnout vybraným rotmistřům pro funkci výkonných praporčíků - **kurz výkonných praporčíků**.

Hlavní náplní kurzu bude problematika hospodaření s materiálem a řízení denního režimu roty, u druhů vojsk a služeb příprava na řídicí funkci v odbornosti.

Předpokládá se organizovat jej na stupni sbor.

VI. stupeň

vzdělávání rotmistrovského sboru je zamýšlen organizovat jako **nástavbové středoškolské studium**.

Posláním tohoto kurzu bude připravit rotmistry pro práci na nižších štábech úrovně praporu. Tato práce bude samozřejmě úplně odlišná od té, kterou budou do té doby vykonávat. Bude tedy nezbytné poskytnout posluchačům ucelené informace o poslání, organizaci a způsobech použití AČR, systému štábní práce, naučit je základům ovládnutí výpočetní techniky, tvorby bojových, grafických a jiných dokumentů, ovládnutí zavedených systémů spojení, zdokonalit je v jazyce, který studovali na střední škole. Absolventi se musí stát plnohodnotnými samostatnými pracovníky štábů, zodpovídající za konkrétní úsek práce. Několikaletým výkonem funkce se pak stanou největšími odborníky určité oblasti u praporu.

Tento stupeň vzdělání bude nezbytné organizovat na bázi vojenských škol. Jistotu, že tematika nebude odtržena od potřeb vojsk, budou garantovat inspektoři druhů vojsk AČR prostřednictvím svých orgánů. Na druhé straně ale budeme hledat cestu, jak vyrovnat úroveň tohoto školení s civilním nástavbovým studiem, což by mělo být lákavé i z hlediska uplatnění štábních rotmistřů po ukončení činné služby.

VII. stupeň

bude nejvyšším vzděláním rotmistrovského sboru **kurz štábních pracovníků**.

Posláním tohoto školení bude připravit pracovníky vyšších štábů (brigády, sboru apod.). Studenty budou štábní rotmistři ve věku 30 - 35 let po 5 letech práce na štábu praporu a 10 až 15 letech služby v armádě.

Obsah kurzu bude variabilní, podle potřeb armády, ale i společnosti. Jestliže teď se jeví potřebné zvládnutí výpočetní techniky, jazyků, účetnictví, plánování, programování, rozpočtování apod., za 10 let budou zřejmě úplně jiné priority. Bude nutné zvládnout výcvi-

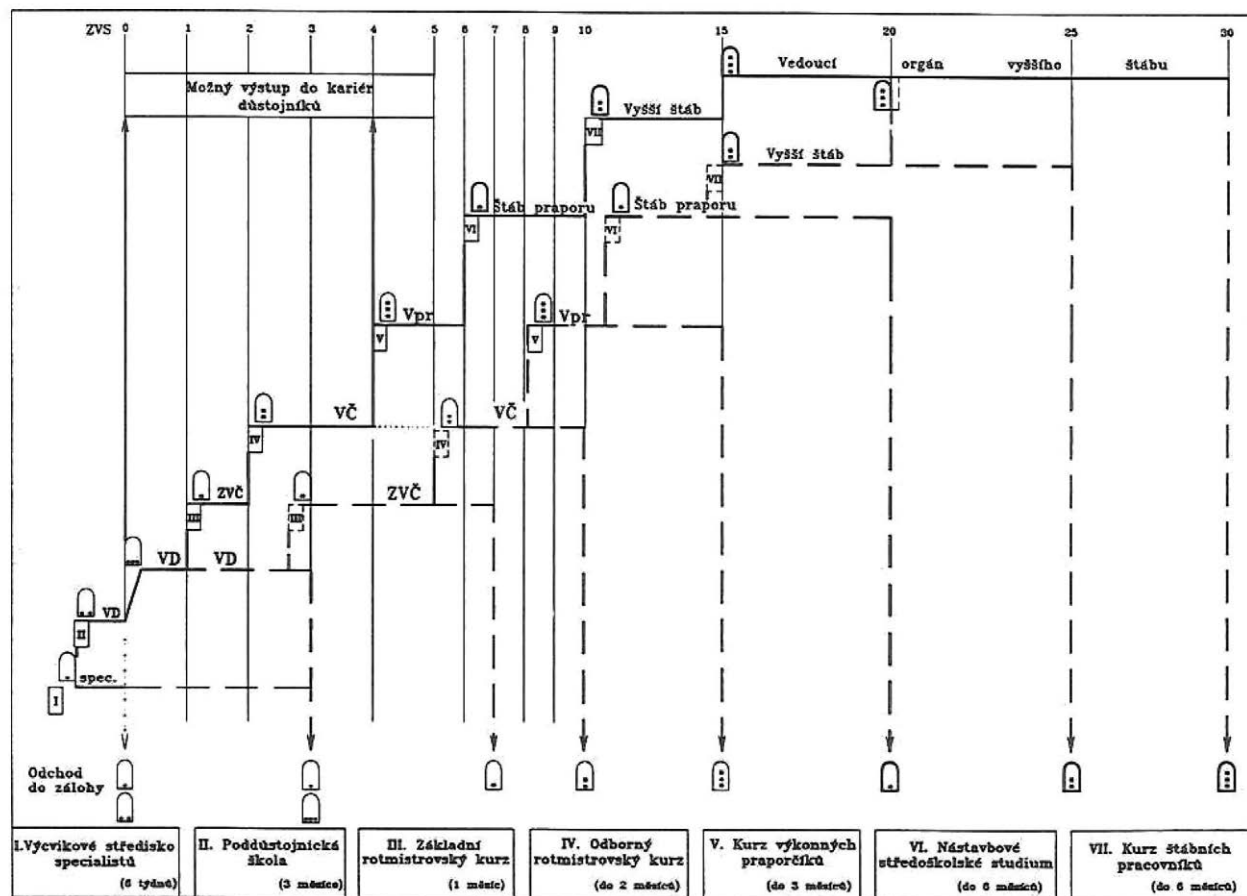

Schéma - Kariéra poddůstojníků a rotmistrů

kové, simulační, technické, logistické, velitelské a jiné systémy kompatibilní s armádami NATO, nově zaváděné druhy výzbroje, možnosti jejich použití.

Toto školení je předpokládáno organizovat za využití nejen našich vojenských škol a civilních nástavbových středoškolských kurzů, ale i vysíláním do škol zahraničních armád.